

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 „ „ „ 2 „
15 „ „ „ 3 „

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ 50 „

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 „ 20 „
za četrt leta . . . 2 „ 10 „

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Tresk med goriške profesorje in — nauk.

Najnovejša, tudi v našem listu že omenjena dogodba v Gorici je take važnosti, da meče dolgo senco za seboj; treščilo je iz jasnega neba in grom se še zdaj razlega po časnikih, zato naj najde svoj odmev tudi v „Slovincu“; dogodba ta se nam prevažna zdi, da bi ne spregovorili nekoliko besedi o nji.

Po dopisih iz Goriškega v našem listu je bralcem že znano, kako je nekoliko profesorjev na goriški gimnaziji v šolah mesto svojih predmetov učilo verouk — toda po novi šegi, da namreč Boga ni, da je vse, kar je cerkveno, smešno itd. Se ve, da tak poduk ne ostane med šolskim zidovjem, temuč se kmalo kaže tudi zunaj šole; zavoljo tega so bile pritožbe zoper te novodobne „katehete“ čedalje glasnejše, tako da so udarile tudi šolskemu svetu na uho, kateri je moral zoper dotične profesorje prirediti disciplinarno preiskavo. Kaj se je tam sklenilo, to svetu ni znano, le toliko se vé, da je dež. šolski svet poslal na Dunaj vse akte, in da je potem od ministra Stremajerja prav naglo prišel odgovor, kateri je udaril med profesorje, kakor strela med čedo. Eden je bil kar naravnost odstavljen, drug bo premeščen, in zgubi službena leta, kolikor jih doslej ima, dva druga pa bosta morala preseliti se drugam, gotovo v slabši kraj, kjer bosta premišljevala ostrost osode, ktera ju je zadela po Stremajerjevi roki.

Taka kazen je huda, a zaslužena je, tedaj pravična. S profesorjem, ki kvari mladino in ji sadi v čisto, zato pa tem mehkejše srce pogubljive nauke, ter tako krade starišem denar iz žepa, po vrhu pa jim dá otroke z novošegnimi idejami otrovane nazaj, se pač ne sme mehko postopati, za njega mora pravica pač najtrdnjše leskovko v roke vzeti.

To se je v Gorici zgodilo in napravilo dober vtisek na vsakega, ki mara za pravico. „Tako je prav, tako mora biti“, je vsak pravični mislil, ko je bral ali čul to novico. Le liberalni listi, nemški in slovenski, so razkačeni nad tem „strahovanjem“ — tako imenujejo zaslužno kazen —, toda zopet le zato, ker so bili strahovani nemški in liberalni profesorji; da bi se bilo kaj tacega zgodilo slovenskim profesorjem zaradi tega, ker so narodni, o, potem bi ta časnikarska druhal ploskala ministru in tistim, ki so bili vzrok strahovanja. Nekaj enacega smo doživeli pred kratkim v Ljubljani pri poštnih in telegrafskih uradnikih, a takrat so nemški liberalni listi bili zagovorniki dotičnih viših uradov, ki so Slovence strahovali.

„Tako je prav, tako mora biti“, rečemo tudi mi. Da bi tako bilo, potem bi naša mladina dosti manj bila spridena, a tem bolj v pravih vedah podučena. Metla, ki je v Gorici

tako dobrodejna bila, je tudi pri nas v Ljubljani potrebna, kajti tudi tukaj se pripoveduje mnogo čudnega — da ne damo stvari ostrejšega priimka — kar se učencem v različnih šolah pripoveduje. To se nam zdi popolnoma verjetno, če si ogledamo nekatere profesorje, n. pr. Heinricha, Linharta, Wurnerja, Gariboldija, Šukljeta, kateri svoje nauke celó po časnikih, brošurah, knjigah itd. trosijo. Pol-profesor Levec je sicer, menda spominjaje se tega, da je moral že iz Gorice iti zavoljo svojega novo-liberalnega rogoviljenja po časnikih, zdaj, kakor se kaže, popustil to polje, in bi moral hvaležen biti „Slovincu“, da ga je odvrnil od pogubljive poti, na kateri bi ga bila, ako se pri nas jame tako pometati, kakor v Gorici, gotovo tudi zasačila pravica, — a vendar se nam to naglo spreobrnjenje ne zdi naravno, kajti mačka se ne odvadi krasti.

Da bi tedaj Stremajer le z enim očesom hotel na Ljubljano pogledati, koliko predmetov bi našel tu za svojo šibo ali metlo! In koliko bi to koristilo tudi po deželi, kjer se tu pa tam tudi kaka v vrtu omenjenih profesorjev odgojena, strupeni duh razširjajoča cvetica šopiri. „Strah je lepa reč“, pravi pregovor, in strah je zdaj marsikje zeló potreben; v šole se je zatrosila tista na brezverski plesnobi rasteča goba, ktere duh se vleže zadržljivo na osrčje mladine in jo pokvari za vse življenje. Mladost je nježno zelišče, ktero vsak brezverski piš lahko osmudi, da usahne ali pa zdívja in rodi potem tak sad, kakoršnega vidimo pri omenjenih profesorjih, katerim pač nihče ne more zaupati svojih otrok, komur je na tem ležeče, da se ne spridijo, marveč da postanejo to, kar so stariši: koristni svetu in pravični vsakemu ter spoštovalci svoje vere.

Dogodbe v Gorici pa naj bodo vsim novošegnim profesorjem, ki hočejo v šoli še širiti brezverstvo, svarilna roka, ktere naj nikdar ne izpuste iz pred oči, kedarkoli jih srbi brezverstvo. „Čevljar, ostani pri kopitu“, naj si mislijo vselej, kedar se lotijo verskih resnic, kajti to je gotovo, da so vsi taki o njih najmanj podučeni, sicer bi se ne stavili tako na smeh pred svetom, kakor se stavijo, kadar začno veronauk razlagati in cerkvene dogme spodbijati.

Zapomnite si to zlasti ljubljanski profesorji po Heinrichovem kopitu in zapišite si za uho: „Čevljar, ostani pri kopitu!“

Emil Bonnard in „Slov. Narod“.

V zadnji „Dan.“ je g. A. G. iz časnika „Diritto catolico“ naznanil smrt nekega morivca iz pariške komune, namreč Emila Bonnard-a. Spis pripoveduje, kaj je Bonnard govoril gredé na morišče. Govoril je morivec Bonnard: Vidite v meni njihovo (brezbožnih časnikov) delo; res, kadar me bote videli mrliča, le recite in po-

navljajte: „Glejte delo slabih časnikov!“ Časnikarji, ti grdi ostrupovalci ljudstva, ti so vredni smrti. Oni so pravi krivci, in jaz, ubogi oče zapuščene družine, sem ena njihovih žrtev“.

Vsak pošten človek, ki je članek bral, je videl, da to je morivec govoril gredé na morišče. Zdaj pa poslušajte, kako je to reč povedal „Narod“ in občudujte njegovo „poštenost“.

On piše: (Pobožni „Daničar“ Luka Jaran) piše v svojem listu od petka na strani 213 ta-le stavek: „Časnikarji, ti grdi ostrupovalci ljudstva, ti so vredni smrti“. Ker „Danico“ bere poleg duhovnov najneizobraženejši in naj-surovejši del naroda, kako lahko bi kak prismojenec Jaranov krščanski uk prav „ad verbum“ k srcu vzel si in bi iz religioznega fanatizma prišel tega ali onega nas časnikarjev „brevi manu“ ubit, misleč, da je „ostrupovalec“ in „smrti vreden“ itd. „Ubijavec bi bil potem brez dvombe pobožni gospod Jaran. Odkritosrčni ste pač, vi krščanski (?) komunnardi, ki samo na to mislite, kako bi surovo maso na drugače misleče naščuvali. Toraj svojim političnim protivnikom privoščite smrt! ali imate še kaj vesti? Pa pravite, da učite uk Kristusove ljubezni! Ko bi ti ljudje do samovlade prišli, res bi svobodomiselné može uničevali kakor sv. Peter Arbuez z inkvizicijo in vešali.“

Postavili smo tu nalašč skor vse besede „Narodove“, da čitatelji sami pregledajo vso prekanjeno zvižanost in potuho tega lista.

Pomenljivo pred vsem je, zakaj vendar je „Narodovega“ pisarja „taranteljka“ tako hudo piknila zaradi besed, ktere je govoril k smrti obsojeni pa skesani klavec nedolžnih ljudi, Emil Bonnard. Ga je nemara zopet enkrat vest pogrebla, ktero pa s svojim znanim psovanjem in otepanjem hoče na novo pobiti?

Ne manj pomenljivo je to, ker je besede: „Časnikarji, ti grdi ostrupovalci ljudstva, ti so vredni smrti“, tako postavil, da si more ali skor mora vsak čitatelj misliti: to je „Daničarjev“ sad ali „produkt“, kajti razun omenjenega stavka je vse zamolčal; še besede ni omenil, da je k smrti obsojeni Emil gredé na morišče one besede izrekel, ter povedal in pojasnil, da so ga brezbožni časniki naredili rudečkarja in mesarja ljudi, da oni so zadolžili smrt, ter je on — Bonnard — „ena njihovih žrtev“. Se mar v svaritev Slovencev ne sme povedati, kaj od laži-liberalnih časnikov zapeljani družinski oče, ki je bil postal rudečkar, o tacih časnikih misli, ravno ko ima stopiti pred večnega Sodnika?

Toda: „Danico“ bere poleg duhovnov najneizobraženejši (pomagajte izreci gladko besedico!) in naj surovejši del naroda. (Tedaj so najbolj „surovi“, kateri znajo „brati“? Čemu so pa šole? Lepa logika!) „Kako lahko bi kak prismojenec iz religioznega fanatizma prišel

tega ali unega časnikarja ubit. Ubijalec bi bil brez dvoma gospod Jaran." — O strah! Nemara „Narod“ jutri že svojim vernim mladim naznani, da je „Jaran“ tudi republikanec Konha ubil? Prav lahko po tako „umoslovnih“ izpeljavah, po kakoršnih so bili tudi jezuiti pregnani iz Repenj in iz Bizmarkije. Mi pa vemo nekaj drugega povedati: Po „Narodovih“ naukih, načelih in izpeljavah bi bila naša sveta, od Boga dana in razodeta vera zgolj sleparija, toraj tudi duhovniki sleparji, goljufi, mračnjaki, ki ljudstvo šemijo in v vražah obdržujejo: „kako lahko bi kak prismojenec Jurčičev nekrščanski uk prav „ad verbum“ k srcu vzel si in iz liberalnega fanatizma prišel tega ali onega nas duhovnov „brevi manu“ ubit, misleč, da je „slepar“ in smrti vreden“!

„Odkritosrčni ste pač, vi krščanski komundardi . . .“ S temi besedami list „Narodne tiskarne“ pravi, da smo mi katoličani taki mesarji in klavci ljudi, kakor so bili uni v Parizu.

Kdor hoče to „Narodu“ verjeti, naj mu le verjame! Najbrže, kaj ne „Narod“, so zaklali pariškega škofa in še kake pol stotine duhovnikov in toliko družih nedolžnih ljudi kaki „najneizobraženejši in najsurevojši“ bralci kacega katoliškega lista o času komune pariške? Po „Narodovih resnicah“ vse mogoče.

„Samo na to mislite, kako bi surovo maso na drugač misleče naščuvali“, očita dalje. . . Kdo neki bolj na to misli, kakor ravno nejeverski list s svojim večnim osebnim ščuvanjem in napadom na ljudi po imenu? Mi mislimo pa na to, kako bi poštene Slovence, ki jih kosmati list s „surovo maso“ psuje, ohranili v njih veri in čednosti, kajti imeli bi v kratkem ajdovsko puščavo, ako bi nas taki ajdovski neotesanci „omikovali“.

„Svojim političnim protivnikom privošite le smrt! Ali imate še kaj vesti?“ — Procumbit humi bos! Zdaj si jo pa zadel! Ako bi komu smrt privošili, bi delali ravno zoper vero, katero ti preganjaš. In kar se vesti tiče, je vést lastnost duše, katero si pa tajil ti, grudomolec ter materijalist. Ako bi „imel še kaj vesti“, bi sam sebe na prsi udaril in si k srcu vzel posvarjenje, ki ga je dal Emil Bonnard zapeljivim časnikom, ne pa mislil, kako bi svoje lažljivo počenjanje lepšal in na druge zvrščeval. — Ali hočemo še mavtarsko-judovsko obrekovanje zoper Petra Arbuez-a na novo pojasnovati? Bilo bi bob v steno takim, ki imajo ušesa, pa ne slišijo.

Vsak lahko vé, v kakošni vedni zadregi je tisti, kdor lažljivo, napačno, krivično reč zastopa in zagovarja, za kakoršno ne more imeti ne podlage in ne dokazov; zato nikoli pri reči ne ostane, ampak na vse strani z vsimi štirimi bije, mahedrá in se zaletava, da bi kakor komedijant s tem počenjanjem ljudi zbegal, oslepil in za svojo sleparijo pridobil. Opazujte n. pr. „Narod“; ta vam je kakor umazana muha, ki se zmiraj le v oči, v obraz zaletava, vedno le na osebi čepi ter iše osebnosti obraz okidati, namesto da bi se reči držal. Kar se vsakemu le malo postavnemu človeku studi, n. pr. bližnjemu se spakovati s pačenjem in „korumpiranjem“ imén, to je listu „narodne tiskarne“ najsvitlejše orožje, najtehtniši dokaz zoper nasprotnika! „Kluniti, pokluniti“, „Jaran“, „klečeplaz“ itd. — was für köstliche Witze! Če pa je treba „dokaz Narodovski“ še bolj poostriti, se bogoskrunsko zlorabi kaka cerkvena, verska beseda, „pobožna Danica“ — „krščanski komundard“. . . Kosmata kapa! Še sloveči „Tagblatt“ je komaj táko stuhtal. Molčimo o tolikih

družih zvijačnih, potuhnjenih in obrekljivih napadih na osebnosti, pri katerih je vselej tako namerjeno, da bi človeka z blatom ometal. Kdo pa bode brodil za njim in ga zavračal, kadar pride z najnesramnišimi psovki, kakor n. pr. zoper nekega isterskega duhovna proti koncu junija, zoper kterege je izmislil dolgo vrsto črnih vraž in mu jih je podtaknil. Wem sonst an Waffen fehlt, „der nimmt in der Regel Zuflucht zu dem nächsten besten Flegel“. Tako je učil eden „treh“ od mladoslovencev izvoljenih si „bogov“ že pred veliko leti, ko mladoslovencev še bilo ni. Toda najnovejši „Narodovi“ piščanci so tudi že bolj modri od „svojih bogov“: njih boj zoper nasprotnike je „mušje“ in „paglavsko“ zaletavanje v „osebe“ in „osebnosti“. Prosit!

Avstrijsko cesarstvo.

Iz vipavske doline na Goriškem, 15. junija. (Izv. dop.) Da je resnično, kar sem v dveh dopish pod tem naslovom „Slovcu“ poročal, priznava zadnja številka „Soče“, če tudi ne rada, in sicer zato ne, ker ona vidi v tem činu le „pastirsko palico, ki še zmerom dosti vpliva na šolske zadeve.“ Se vé da, po njenih mislih, bo še le tistikrat omika na vrhuncu, ko ne bode več tega vpliva, t. j. ko bodo smeli gg. profesorji po svoji volji liberalno teologijo in naravoslovje Darwin-Vogtovo svojim dijakom razlagati. To je, po mnemju ustavovernega goriškega lista „svoboda konfesije“ (bolje konfuzije ali zmešnjave), kakor se lahko iz tega konfuznega časnika posname, ki sam ne vé več, kaj hoče, kajti „Salus Sloveniae suprema lex“, se je spremenilo, v ščuvanje in razdiranje verske edinosti med Slovenci.

„Slov. Nar.“ in ti versko mrzla „Soča“, povej, kdo je zdaj obrekovalc in lažnik, koliko velja zdaj „ono poslano“ 34 dijakov, ki so hoteli — gotovo so bili h temu moralno prisiljeni — ona profesorja v „Glasu“ oprati, ki pa tega ni hotel, vedé že zakaj, sprejeti? Kdo zasluži, da se mu pritisne „la cachet de sot“ na čelo, jeli on, ki resnico govori, zato, da bi se jéz brezverstvu in demoralizaciji postavil? Mar ne ona neslovenska lista, ki sta vedoma (kajti kdo bolj občuje z dijaki kot ona in tedaj lahko resnico zvesta) nemčurska profesorja v svojih listih zagovarjala, od katerih je že sploh znano bilo, kakega duha da sta? Kdor tako, če tudi indirektno tajeje velikega razodetega bitja in velikega Boga (ne malega, kakor pišejo nalašč in zaničljivo mladoslovenski listi in celo „Zora“!) zagovarja in neslogo v verskih rečeh trosi in slov. narod v dva tabora razdvojiti namerava, da, takemu je vredno pečat norosti na čelo pritisniti! Moj Bog, kam pridemo s tako šepavo in brezversko politiko?! —

Zadnja „Soča“ se čudi zvezi Italijanov in Slovencev, ker so napravili za „Eco“ in „Glas“ tiskarno za delnice, in ker ne bode kod poštna tiskarna hotela vero skrunecih ali po njih mislih liberalnih spisov sprejemati. Sicer pa pravi katol. Slovenec rajši ima vselej poštnega Italijana katoličana, kot brezverskega Slovenca, kajti poštn Lah katoličan je navadno tudi naši narodnosti pravičen, laški svoboduhi in garibaldovci pa le na to preže, kako bi svoje naravne meje do srede Slovenije potegnili. Konservativni Lah ne škili v Italijo, a svobodni rudečesrajčniki pa vsi! —

Karakteristično je tudi za našo „Sočo“, da med tem, ko ona nas versko narodne psuje „rimljake“, ona sama simpatizuje s španjskimi

radikalci. Naravno, vse, kar po verskem indiferentizmu in protipapeštvu diši, to je njeno polje. —

Ta list je nedavno svojo „pobožno liberalno“ željo izustil, da se nadja, da bode španjski vojskovodja Concha „spako Don Karlosa“ vjel (!). Čeravno so že vsi nemško liberalni časniki o zmagi Don Karlosove armade pod vodstvom izvrstnega Dorregeraya blizo Estelle poročali, še vedno ta liberalna muha trdi, da republikanci dobro napredujejo in da izid bitve glavnih armad pri Estelli ni še znan, čeravno je na republikanski strani sam nadpoveljnik maršalj Concha padel“ itd.

V oddelku: Razne vesti, „Soča“ veselo pripoveduje, kako je videmski nadškof s posebnim listom, ki se je čital v vseh cerkvah videmske škofije, pod smrtnim grehom prepovedal brati vero skruneci list „esaminatore friulano“, (to je: friulski pozvedovalec,“) kojega izdaja neki odpadnik in bivši profesor bogoslovja, rojen v slov. Benečiji, po imenu Jan Vogrig, (Vogrič). List, ki dela versko neslogo med Lah, se neki širi še bolj po prepovedi, pravi „Soča“, in ta nesnaga, neslov. časnika se naravno nad vsako neslogo, posebno versko, ki tolikanj časnih in večnih zel celim narodom donaša, še prav veseli, ker to gre prav za prav le v njegovo mavho. Zato pa list čedalje bolj hira in nek le na umetno napravljenih pa prstenih nogah stoji, kakor gre govoricca. Nam ne bo kar nič žal, če ta spaka in izrod enkrat pogine, ki dela le razpor med Slovenci!

Iz Berkinov, 6. julija — (Izv. dop.) (Groši na ponudbo). Tržaški škofijski list za mesec junij je prinesel razglas c. k. namestništva v Trstu, v kojem se potrebnim duhovnom združenih škofij Stremajerjevi groši ponujajo. No, si bode marsikteri mislil, ako se mi že denar ponuja, zakaj bi ga pa ne vzel? In v resnici je preteklo dve leti se tega načela držaje dobra polovica duhovnov tržaško-koparske škofije tudi za nje prosila.

Pa pretehtajmo to reč bolj natanko. Ako duhoven z dežele in sploh duhoven, ki v „blaženi Istri“ pastiruje, za ove novce prosi, kdo mu bode zameril, saj se mora srečnega imenovati, da v svoji potrebi se ima kam obrniti, ker dosti je znano žalostno stanje duhovnov po Istriji, ktere se nekteri gg. ravno tako boje, kot Rusi Sibirije. Ali ako pa duhovni pomočniki tržaškega mesta za ove groše prosijo, kakor so v preteklih letih storili, je po naših mislih skoraj preveč. Zatoraj gg. tržaškega mesta, roko na srce! in povejte vi, ki že leta in leta pri loncih mesa sedite, ste li v resnici te podpore potrebni? Gospodje, ki žepnice od 100—200 gl. nosite, ki med volilci tržaškimi kot posestniki figurirate, ali se ne sramujete za par goldinarjev biračiti in tako prikrajšati podporo onim v resnici potrebnim, ki se na deželi z revšino boriti morajo? Gotovo, pravica bi tirjala, da to, kar ste dobili, mil. vladiki nazaj povrnate, da se mej v resnici potrebne razdeli. Pri priliki ako hočemo stanje nekterih pojasniti in prav po domače povedati, jeli bil ta ali uni podpore potreben ali ne, in poskusili bomo naznaniti dohodke kaplanov, da se potem presodi, jeli bil primoran prositi ali ne, zakaj, menimo, da v Trstu je nij fare, kjer bi se ne moglo shajati. Če pa vi gospodje s temi dohodki, ki jih sedaj imate, niste zadovoljni, pa prosimo, da svoja mesta nam Berkinom in Istranom popustite, z veseljem bomo z vami menjali in zagotovimo vas, da vam tudi vse one groše prepustimo, da boste sami zanje prosili. Sicer pa še s tem ne menimo, da ne

bi bilo potrebno tudi v Trstu duhovnom plače vrediti in zboljšati, ker vemo, da tudi tamkej pristranski dohodki zmiraj bolj pojemljejo; ali kakor reč dandanes stoji in dokler se podpora na ta način kot do sedaj deli, bi bilo vendar želeti in tudi krščanska ljubezen tirja, da bi gospodje tržaškega mesta to podporo bolj revnim in potrebnim sobratom na deželi prepustili.

Ker so lansko leto tudi ne kateri iz dežele za podporo prosili, ki je v resnici niso potrebovali, in tudi dobili, bomo letos skusili take poizvedeti, da bomo njih stanje presodili, ali so bili potrebni ali ne; saj je znano, da je lani nek gospod ob enem za groše beračil in na Dunaj v razstavo šel.

Ako kdo prosi, ki je potreben (in takih duhovnij bi lahko preveč šteli), mu ne bo in mu ne more nihče zameriti; ako pa prosi tak, ki nima take potrebe, se mu to dandanes ne more prizanesti.*) Koncem pa priporočimo, da oni nepotrebni, ki menijo prositi, naj se „Narodu“ priporoče, ker letos bo on gotovo take pod svoje varstvo vzel. —

Iz tržaške okolice, 25. julija. (Izv. dop.) Kakor sem v zadnjem dopisu omenil, izšla sta dva načrta o premembni podučevanja v tržaških ljudskih šolah, izdelan eden od pedagogičnega trž. društva, drugi od glasovitega učitelja Timeusa. — Te dni je časnik „Cittadino“ oba načrta djal na rešeto, in kakor je bilo pričakovati, v zvezde kuje Timeusov načrt in ga mestnim očetom v sprejetev priporoča. — Pričakovati, rečem, se je to moralo, kajti Timeus pa „Cittadinijev“ šef Antonac sta domorodca in oba v enak rog vedno trobila.

Kar pa „Cittadino“ posebno povdarja in zaradi čegar on ta načrt priporoča, je versko vprašanje. Po njegovem mnenju od pedagogičnega društva izdelani načrt se že zataga voljo ne sme podpirati, ker, kar veronauk zadeva, ne stavi načrtov, ampak določevanje v tej zadevi prepusti ordinarijatu.

„Cittadino“ hoče, da kar se katehetov tiče, dokler je veronauk postavno obligatoričen predmet (najraje bi pa videl, da bi vsega krščanskega nauka čisto nič ne bilo), naj ima le sam magistrat tudi tu besedo, ker drugače bi ordinarijat postavljale same fanatkarje, in zagriznjene Slovence! O reveži, kako vender na slabih nogah stojite, ako se že nedolžnih katehetov bojite! Saj ti, ki so sedaj, so večidel vaše krvi kri in ostali bodo tudi za naprej, zakaj zagotovljeni bodite, da, če se tudi vse katehetovske službe na mestnih naših šolah razpišejo, se ne bo ne eden onih zagriznjenih Slovencev, od kateri vi mislite, da bi jih vam ordinarijat vsilil, za nje oglašil, — kajti dobro vedo, kaj je dandanes katehet na mestnih šolah, in kaj bi bil posebno Slovenec, toraj jim tudi teh služb nobeden ne zavida.

Dalje hvali „Citt.“ Timeusov načrt zaradi tega, ker zahteva, da morajo otroci do 14. leta v šolo hoditi, in ker se bodo po tem načrtu vsi učitelji razpustili, se bode potem lahko zbiralo, ali nesposobni se odstranili. Slednjič pa ga priporoča tudi zaradi stroškov, ker stroški po preuredbi pedagog. društva bi ne znašali nič manj kot 50000 več ko zdaj — po Timeusovem pa 35000 — kakor sem zadnjič omenil; o tej reči

*) Dasiravno se mi s tu izrečenimi mislimi ne sklepamo popolnoma, smo dopis vendar le sprejeli, da se sliši tudi tega zvona glas. Svojo misel smo že izrekli, tudi mora vsakemu že biti jasno, zakaj se ta „podpora“ ponuja. Vsak ima svojo vest, bo že vedel, kaj dela, in dajal odgovor od tega.

se bode najbrže že v prihodnji sesiji deželnega zbora debatiralo. —

Te dni so nam časniki prinesli vest, da je vitez Lozer imenovan za okrajnega šolskega nadzornika, ako se to uresniči, mu ne moremo posebno okoličani kot poklikniti: Slava; kajti skrajni čas je že bil, da se je vlada zbudila ter moža kot načelnika ljudskim šolam postavila, ki je tej sicer težavni nalogi kos, zakaj poslednje čase godile so se reči, ktere niso ne šolam v prid, tudi ne učiteljem v čast.

V nedeljo 28. junija popoldne je bila pri Trstu zopet huda ura. Na Občini je strela vdarila v neko hišo, jo poškodovala in zažgala zraven stoječo štaljo in ubila tri krave in enega prešiča in nekatere osebe nekaj omamila.

V seji 1. t. m. je poslanec Burgstaller priporočal, naj se onima dvema od strele poškodovanima družinama kaka pomoč podeli, pa nasprotuje mu Hermet, češ, da tudi lansko leto, ko je nek rokodelec v mestu pogorel, se mu ni nobena pomoč iz mestne blagajnice podelila. Burgstaller jim odgovarja, da tu je vse druga stvar, in da so tu družine na ves drug način poškodovane bile, zatoraj pa je želeti, da se duhovščini po okolici naroči, naj ljudstvo o priložnosti razlagajo veliko dobroto zavarovanja; v tem slučaju nasvetuje, naj se unemu, kateri je zgubil 2 kravi in prešiča, in čegar sin je zelo poškodovan, podeli 200 gl., onemu pa, kateri je zgubil eno kravo, 25 gold. Nasvet ta je bil tudi sprejet.

Kar se že davno ni godilo, se letos godi, namreč magistrat je letos že precej denarja potrosil, da se vodnjaki po okolici popravijo. Kdor je vodnjake vidil, spoznal bode, da so tisti res poprave potrebni, toraj magistrat le svojo sveto dolžnost spolnuje, da jih daje popravljati.

Z Dunaja, 8. julija. Cesar so se včeraj popoldne s cesarjevičem Rudolfom podali v Išl, kjer bodo neki toliko časa ostali, da se cesarica odpelje v toplice na Angležko. Nadvojvoda Albreht pa se je ravno ta dan odpeljal v Varšavo, da tam pozdravi domu se vrnivšega ruskega cara Aleksandra.

Česka, 8. julija. Volitve za deželni zbor česki so končane razun v Pragi in Pélzenji, kjer se bodo vršile 13. t. m., in Liberecu (Reichenberg) kjer bodo še le 6. avgusta. Staročeski kandidatje so po večem slavno zmagali, Mladočeški so si pridobili le 6 sedežev v kmečkih srenjah; v mestih pa, na ktera so se posebno zanašali, nobenega ne. To ji očividni dokaz, da narod za mladočeške razdiralce ne mara, kar je še bolj razvidno iz tega, da sta propadla mladočeška vodja Sladkovski in Čížek. V Hrudimu so bili ustavoverci za kandidata postavili ministra Glasera, pa so ga že zadnje uro zopet popustili in svoje glasove dali ces. namestniku baronu Weberu, kteremu so se menda hoteli s tem prikupiti. „N. fr. Pressi“ se je že sanjalo, da Weber v Hrudimu dobi večino in da na ta način ustavoverci zopet pridobé en češki volilni okraj, pa Weber je dobil le 29 glasov, staročeh Roth pa 358. V domazličkem kmečkem okraju je pa pač izvoljen vladini kandidat Eckert, ker je zanj glasovalo tudi 43 mladočeških volilcev, katerih geslo je prav kakor pri nas: „Raji vladinega kandidata, kakor klerikalca.“ „Narod“ meni, da se to Mladočehom po krivem očita ter se v dokaz sklicuje na volitev v Slovenjem gradcu. Je li „Narod“ že pozabil da mladoslovenski kandidat tam nobenega glasu ni dobil? Če ima tedaj on res kej privržencev tam, morali so vsi glasovati za nemčurskega kandidata. Po

naši vednosti, razun če bi bili to morda prezrli, „Narod“ doslej še ni zavrnil tega, kar se je nam o tisti priliki pisalo o kompromisu med g. Rapocem in g. Schmittom. Zato nima nobenega vzroka pisati, da se mladočehom in Mladoslovincem po naprotnih listih godi krivica.

Ogerska zbornica je 4. in 5. t. m. obravnavala vprašanje o judovskem učnem zakladu, za kterega se staro- in novošegni Judje prepirajo. Razprava je bila jako živahna, in minister bogočastja se je bil večkrat tako hudo zaletel, da je hotel ministerstvu se odpovedati in je le na prigovarjanje svojih prijateljev še ostal.

Hrvaški ban Mažuranić se je 6. t. m. podal v Pešt, da si dobi kraljevo potrjenje za izdelane postavne načrte ter dovoljenje predložiti jih deželnemu zboru. Tudi vojaškega poveljnika Mollinary-a so poklicali v Pešt.

Vnanje države.

Francoska, 8. julija. List „Union“ je zaradi objavljenja Chambordovega oklica od vlade za 14 dni ustavljen. Legitimistični poslanec Lucien Brun je zaradi tega 4. t. m. v narodni skupščini hudo prijel ministra notranjih zadev, ki je rekel, da je vlada, dasi ne rada, to storila, ker list vedno napada sedemletno oblast Mac Mahonovo in ker je objavil Chambordov oklic. Ker Brun s tem odgovorom ni bil zadovoljen, se je 7. t. m. v narodni skupščini pričel razgovor o ti vladini določbi, katero je hudo grajal tudi Gambettov list „Republique Francaise“. „Agence Havas“ poroča, da pri ti priliki upajo legitimisti s pomočjo levičarjev ministerstvo vreči, da pa Mac Mahon ministrom ne bo dovolil odstopiti. Legitimistična ministra Failhand in Cumont sta res že 6. t. m. hotela izstopiti iz ministerstva, pa jima Mac Mahon ni dovolil rekši, da vojak in minister morata večer pred bitvo ostati na svojem mestu. „Paris-Journal“ celo misli, da bode Mac Mahon razpustil narodno skupščino, če bode ministerstvu izrekla nezaupnico.

Laška, 8. julija. Sodnije so na 2 leti, na 18 in na 6 mesecev ječe obsodile tiste rimske katoličane, ki so ob priliki papeževe 28letnice pred Vatikanom klicali: „Živijo Pij IX.“ Še liberalnim listom je to preveč, le „Capitale“ zahteva, da naj tožijo tudi papeža, ker se je bil prikazal na oknu in s tem ljudi pripravil, da so mu klicali „živijo“. Do zdaj so liberalni listi kaj radi trdili, da papež so prosti in smejo iti kamor hočejo; zdaj pa bi bilo že to strašna kazni vredna hudobija, da so papež prišli k oknu? Če bi se papež peljali po Rimu, bi jih zvesto katoliško ljudstvo gotovo z veseljem pozdravljalo, vlada pa bi to ljudstvo zapirala in po ječah vlačila; to papež dobro vedo, zato ostanejo raji doma.

Španjska, 8. julija. Republikancem ki so bili pri Esteli 28. p. m. od Karlistov tako hudo tepeni, sedaj tudi delavci veliko skrbi prizadevajo. Njih 300 se je 4. t. m. spuntalo v Almadi, kjer so umorili nadzornika in hudo ranili nekega inženirja. —

Zabala je 3. t. m. ogledoval in navduševal od Karlistov tepeno armado, pa bode boje kaj dosegel. Vlada sklicuje nove rezerviste in hoče armado pomnožiti na 200.000 mož. To se pač lahko sklene, pa težko izvrši, zlasti v deželi, kateri pomanjkuje denarjev za najpotrebnejše reči. „Rep. Franc.“ poroča, da hoče Serrano od Francozov tirjati 250 mi-

lijonov frankov odškodnine za pomoč, katero francoske gosposke Karlistom skazujejo. Pa to bode tirjal še le takrat, ko bode Karliste določno premagal. Če bode Serrano na to čakal, bode še dolgo ostal suh, kakor poper, ker iz Bajonna se „Vaterlandu“ telegrafuje, da je Don Alfons zopet dobro našeškal republikance pri Hernesu v spodnji Aragoniji. Kmalu bi bili Karlisti dobili tudi Santander, da bi ladije mestu ne bile na pomoč prišle.

Srbski knez se poda 12. t. m. na Dunaj in od ondod v Išli, kjer bode obiskal cesarja in se snidel tudi s pruskim cesarjem Viljelmom. Ker ga bode tudi ministerski podpredsednik Marinovič spremljal, nekteri sodijo, da ima to popotovanje političen pomen.

Domače novice.

(*Bolnik*) je preteklo nedeljo skočil skozi okno v vojaški bolnišnici ter hudo se poškodoval.

(*V deželni odbor*) je namesto g. dr. Bleiweisa, ki je na očeh nekaj obolel, 6. t. m. vstopil njegov namestnik, kanonik Kramar.

(*Vojaško oskrbnišvo*) v Ljubljani bode 11. t. m. sklepalo pogodbe zaradi zakladanja konjnikov v Ljubljani, na Virji, v Kamniku in Prevojah s senom za čas od 1. septembra 1874 do konca avgusta ali oktobra 1875.

(*Predrznost.*) Pretekli četrtek so imeli učenci Waldherjeve privatne in pa oni protestantske šole skupno veselico na rožniku, kjer so med drugim tudi kazali, koliko jih je naučil učitelj g. Guillelmo telovadbe. Ta učitelj pa je nemec po rodu in sicer iz „rajha“ in vsak tak nemec čuti v sebi poklic velikonemškega misijonarja. Zato se tudi g. Guillelmo ni mogel zdržati, da ne bi bil, če so bili poslušalci tudi le otroci in med njimi jih malo čez 10 let starih, pričel bolj dolg ko umljiv političen sermón, v katerem je otroke med drugim tudi s tem spodbujal k telovadbi, „ker utegne priti prilika, ko jim bo treba nemško ustavo z orožjem braniti.“ Nazočim gospodom in gospém, ki so šli z otroci na Rožnik, se je to najmanj potrebno, pa tudi naravnost predrzno zdelo, in celó „Laib. Ztg.“ je grajala omenjenega učitelja zaradi tega nagovora do nezrelih otrok. Tak je toraj učitelj, ktereja je bil nekdanj vodja realke že samovoljno tudi na realki nastavljal, a odstavil ga deželni šolski svet. Mi k temu početju, katero se obsodi že samo po sebi, pristavljamo le to-le: Ko bi se bil kak slovensk učitelj telovadstva predrznil svoje učence priganjati k telovadbi s tem, da bi jih bil opozoril na to, da jim bo morda treba kdaj braniti svojo narodnost in pravice slovenskega naroda z orožjem v roki proti nasilstvu nemštva, kaj bi se mu bilo zgodilo? Zaprt bi bil, ali vsaj v preiskavo vpleten zavoljo izdajalstva, najmanj pa zavoljo šuntanja zoper nemški narod. Kaj pa se je temu nemškemu učitelju, ki je tako zoper Slovence šuntal, zgodilo? Nič! Mi s tem ne zahtevamo preiskave, marveč dokazali smo zopet le, da je v Avstriji dvojna mera: prva za Slovence in Slovence sploh, druga za Nemce in njihove privržence nemškutarje.

(*Imenovana*) sta g. H. Weiglein za okrajnega komisarja extra statum, baron Pavel Gusič pa za stalnega vladinega koncipista pri deželni vladi v Ljubljani.

(*Deželna vlada*) v včerajšnji „Laib. Ztg.“ naznanja, da ni res, kar „Narod“ v št. 139 od 21. junija t. l. v dopisu od Mirne poroča,

da je namreč nek gospodar, čegar hišo so vradno preiskovali, žandarjem potem še moral dati jesti in piti, in še en goldinar za vožnjo. „Narod“ mora že od vseh strani slišati, da so njegova poročila zlagana, pa se le ne spametuje.

Razne reči.

— Z Dunaja zvemo, da je za voditelja deželne vlade na Kranjskem imenovan gosp. vitez pl. Widmann, dozda četrti vladini svetovalec pri moravskem deželnem namestništvu.

— Od slovenskih gor, 5. julija. Naznaniti imam silno žalostno novico: Našega blagega, visoko učenega Oroslava Cafa ni več med živimi. Sam svojemu — v zadnjih tednih res nesrečnemu — življenju je konec storil! — Že več kot leto dni je bil jako zamišljen postal, ter je proti svoji prejšnji navadi — prijazni, vsikdar zanimivi zgovorljivosti — sedaj le kratko in malo govoril; vendar drugih nevarnih znamenj ni bilo še zapaziti.

Ali vendar so se začeli njegovi prijatelji za-nj bati ter so mu prigovarjali, da naj gre k kateremu svojih prijateljev vedrila iskat. Siliti pa ga si nihče ni upal, ker bi mu bil s tem gotovo nove bolečine pripravil. Ostal je v Ptuj in z njim tudi nevarna zamišljenost. Blizo tri tedne pred njegovo smrtjo so ga v. č. g. prošt vendar pregovorili, da je njih na Slatino spremljal. A tudi ondi ni našel zdravja za svojo ranjeno pamet, nego prav nasprotno se zgodi. Zamišljenost se je prevrgla v blodenje, zmešanost.

Iz Slatine vračajoč se odkrije neko hudo misel, ktera ga je začela grozno mučiti. Domišljeval si je namreč, da je velik hudobnež, in da vse mesto o nikomur drugem ne govori, kakor le o njegovi hudobiji — da njegovi viši so že sodbo sklenili čez njega. — Pregovarjanje, izgovarjanje prijateljev, ktere je nekdanj jako rad poslušal, bilo je brez zaželjenega sadu; — ostal je pri svoji krivi domišljiji, ki ga vedno huje muči. V tem svojem bledenju hoče sedaj sam Ptuj zapustiti. Začne svoje reči spravljati in zadnji dan, to je pretekli petek, 3. julija, proti večeru, ko je že vse zložil, odpošlje pomagača za trenutek, in ko ta odide — si srce prestrelí. —

Vsak, kdor ga je poznal, poznal ga je kot ponižnega, milosrčnega, vernega, pobožnega — resnično pobožnega, zvestega služabnika Gospodovega, zraven tega pa še najmarljivšega, najglobokejega učenjaka na polji vseslavijanske filologije.

Sedanji slovenskega rodú filologi slavijanski in drugi učenjaki bili so Cafovi učenci, n. pr. Miklošič, Davorin, Božidar. In to tudi vsi zadevni radi pripoznavajo. Tudi drugi slavijanski narodi se sedaj odlikujejo po Cafovih učencih. Njih imena so znana in listi v Cafovi zapaščinini bodo gotovo objavili, kdo da je pri njem iskal poduka. — Zares, v Cafu je bila učenost na ponižnost, pobožnost naslonjena, zato pa je tudi toliko visokost dosegla in tako globoko temeljita bila, da je nikdo ne bo krhati ali kaliti zamogel. A prihodnja doba — kedar bode njegovo filologično preiskovanje objavljeno, bode še le vsestransko njegovo učenost razsvetlila.

Zares solze morajo vsakega politi, da je ta blagi, pobožni, tako učeni mož — pa tako nesrečno storil.

Popolnoma smo prepričani, da je zblodenjenost (zmešanost, blaznost) njegovo roko vodila v doprinašanje tako hudega dejanja. Zato pa tudi trdno upamo, da je njegova duša

čista tega greha stopila pred Sodnika, ter milost dosegla. Pogreb je bil v soboto-večer ob sedmih. Katoliška cerkev, mati Slava, ves slavijanski svet žaluj nad zgubo takega moža!

Umrli so:

1. julija. Janez Miča, gostašk otrok, 2 l., umirajoč v bolnišnico prinesen. — Andrej Kogelj, mlinar, 57 l., za pljučnim oslabiljenjem. Jurij Juvančič, mlinarsk fant, 18 l., za oslabiljenjem. — Fr. Koleži, mešetarju, otrok moškega spola, mrtev rojen.

2. julija. Rozina Gabr. Rebolj, dninarsk otrok, 4 m. za božjastjo.

3. julija. Margareta Gogala, dninara, 69 l., za oslabiljenjem.

4. julija. Rihard Mlinarič, otrok c. k. stotnika, 3 mes., za slabostjo.

5. julija. Lenka Suhadobnik, dninarsk otrok, 14 mes., za ošpicami. — Anton Avanzo, česar, 60 l., za mrtvoudom. — Ivana Čuk, dekla, 36 l., za pljučno sušico.

Eksekutivne dražbe.

13. julija. 3. Anj. Verlič-evo iz Lož (834 gl.) v Kranji. — 3. Jur. Škofca-vo iz Retja (202 gl.) v Žužemberku. — 1. Karol grof Lichtenberg ovo posestvo Kočja vas (4079 gl.), — 2. Jož. Pregelj-ova hiša in vrt št. 16 v Krakovem (4500 gl.), obe v Ljubljani. — 2. Ant. Poklukar-jevo iz Krnice (374 gl.) v Radolici.

14. julija. 3. Jur. Flajnik ovo iz Hrasta (218 gl.) v Črnomlju. — 3. Jan. Golobič-evo iz Brezovega rebra (824 gl.) v Metliki. — 2. Jož. Gerl-ovo iz Harjev (800 gl.) v Bistrici. — 2. Jož. Pirc-evo iz Ljubna (737 gl.) v Radolici. — 1. Jak. Derganc-evo (2150 gl.) v Metliki.

Telegrafične denarne cene

8. julija.

Papirna renta 70.10. — Srebrna renta 75.35. — 1860letno državno posojilo 110.25. — Bankine akcije 976 — Kreditne akcije 226.— — London 111.60. — Srebro 105.05 — Ces. kr. cekini —.— — Napoleon 8.92.

Denarstvene cene.

4. julija.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	70.40	70.50
5% renta v srebru	75.25	75.40
Srečke (lozi) 1854. l.	98.50	99.25
„ „ 1860. l., cel.	109.25	110.—
„ „ 1860. l., petinke	111.50	112.—
Premijski listi 1864. l., ...	132.50	133.—
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	93.50	94.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—.—
Ogerske po 5%	75.—	75.50
Hrvaške in slavonske po 5%	78.—	78.—
Sedmogradske po 5%	73.70	74.25
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	970	972
Unionske banke	110.—	110.50
Kreditne akcije	224.50	224.75
Nižoavstr. eskomptne družbe	870.—	880.—
Anglo-avstr. banke	151.75	152.25
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	156.25	156.75
Tržaške „ 100 „ k. d.	106.—	106.50
„ 50 „ „	52.50	53.—
Budenske „ 40 gl. a. v.	—.—	22.00
Salmove „ 40 „ „	31.—	32.20
Palfi-jeve „ 40 „ „	23.50	24.—
Clary-jeve „ 40 „ „	25.50	27.50
St. Genois „ 40 „ „	21.75	22.25
Windischgrätz-ove „ 20 „ „	18.—	19.—
Waldstein-ove „ 40 „ „	21.50	22.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.31	5.32
Napoleonsd'or	8.94	8.94 1/2
Srebro	105.25	105.35

Jurii Dornik-ova

zaloga olja v Trstu.

Pošilja se s poštnim povzetjem (Postnachnahme), s plačano colnino, vožnino (poštnino), posodo in vsemi drugimi stroški, do vsake postaje avstrijsko-ogrske monarhije, od 25 funtov dalje. — Zapisniki cene se dobé zastoj in franko. (4—23)

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.